

Физическото възпитание и спорта за развитието на творческите способности на подрастващите

Нела Гроздева

Teaching physical education and sport in primary school should be aimed at creating a rich culture engine, improving the functionality of their body, development of creative personalities. They will be used in any particular life situation.

Key word: motor culture, physical abilities, creativity.

ВЪВЕДЕНИЕ

Опитът ни за решаването на проблема за развитието на творческите способности на подрастващите се сблъсква с реалното положение, че в настоящата практика в началното училище не съществува пълна яснота и преди всичко обосновава система по отношение начините, конкретните пътища и средствата за развиването на творчество в двигателното поведение на подрастващите.

Ето защо си поставихме за цел да анализираме предпоставките за тези възможности, да разкрием пътя и средствата за възпитаването на самостоятелност и творчество в работата на децата в часовете по физическо възпитание и спорт, провеждани с подвижни игри. [1,3,4,5,6]

ИЗЛОЖЕНИЕ

Съвременното обучение по физическо възпитание и спорт изисква да подготвим ученика да мисли и действа съобразно определени правила, съответстващи на изменените условия на действителността. Правилното възпитаване на тези възможности зависи преди всичко от постановката на преподаването на знанията, уменията и навиците, както и от методите за осъществяването на учебния процес. Това е начален момент в креативното мислене, който обуславя творческия характер на дейността, т. е. органичното свързване на двете страни на учебния процес – познание и действие. [2,3,4,5,7]

Затова и задачите на изследването са свързани с изясняване на въпросите как двигателните действия в подвижните игри подпомагат процеса на познанието и как знанията подпомагат овладяването и изпълнението на двигателните действия в екстремална обстановка, каквато предлагат самите игри, за да създадат у обучаваните обективни възможности за творческа двигателна изява.

Организация и методика

Експерименталната дейност проведехме в рамките на една учебна година 2008/2009 г. в Основно училище „Христо Ботев“, с. Пиргово, община Иваново, област Русе. Участваха общо 52 ученици от първи клас, разпределени в експериментална група (Е гр) - 25 ученици и контролна група (К гр) - 27 ученици.

Използвахме следните методи:

1. Анализ на специализираната научно-методична литература.
2. Педагогическо наблюдение.
3. Педагогически експеримент.
4. Математико-статистически методи: вариационен и корелационен анализ на получените резултати от изследването. Данните са обработени с програма Microsoft Excel.

С оглед реализирането на целта на експеримента, при подбора на конкретните тестове застъпени в проведените изследвания, взехме под внимание отчитането на някои функционални, психомоторни и интелектуални компоненти от двигателното поведение на учениците:

- Обем и точност на ориентировъчната основа на двигателните действия

(зрително-двигателна основа) чрез отчет на изследваните деца по отношение на овладяното естествено-приложно упражнение;

➤ Адекватност и ефективност на изпълнение на двигателното действие в непознатата обстановка, възникнала по време на урока по физическо възпитание и спорт;

➤ Бързина на двигателната реакция и пространствено ориентиране ("Бягане към номерирани плътни топки", сек);

➤ "50 метра бягане" (сек);

➤ "Скок дължина от място с два крака" (см);

➤ "Хвърляне плътна топка 1 кг. с две ръце над глава" (см);

➤ "Хвърляне малка плътна топка 80 гр. в далечина и цел" (см).

Цялостният експеримент протече в три последователни етапа – предварителен, основен и заключителен. Единството на знанията и двигателните умения, и навици на учениците от Е гр., в процеса на специално подбраните подвижни игри, реализирахме чрез развиване у тях на способност за самоуправление, саморегулиране и самоконтрол при участието им, самоорганизация. Това изискваше съответна постановка на обучението, при която създавахме пълна ориентировъчна основа на двигателните действия върху основата на механизма на умственото действие. Това на практика се осъществи като предварително поставяхме изисквания за мислено и словесно описание на начина за изпълнение на естествено-приложните упражнения в игрите. Осъществихме проблемност в обучението, като задавахме подходящи въпроси свързани с миналия двигателен опит и знания на учениците. Осигурихме богата обратна информация, чрез която уточнихме критериите за контрол и самоконтрол. Изявата на творческите им способности стимулирахме чрез: предлагане на варианти за начин на изпълнение на една и съща подвижна игра; промени в правилата и съдържанието; разнообразни начини за самоорганизация; системно поставяне на задачи за самостоятелност в избора на действие, мисловната дейност. Това засили чувството им за отговорност, мобилизира възможностите им.

За да постигнем максимална двигателна активност на учениците в процеса на игрите строго спазвахме дидактическите принципи: постепенност и последователност в натоварването, индивидуален подход, диференциране на задачите, системност и други. Промени в Програмата по физическо възпитание и спорт за началното училище не са правени. В К гр. уроците по физическо възпитание с подвижни игри се провеждаха по традиционния начин

Анализ на резултатите

1. Проверката на теоретичните знания на децата от Е група са свързани с начина на изпълнение на естествено-приложните упражнения в проведените игри показва, че правилните им отговори са с 21,94% повече в сравнение с децата от К група.

2. Аналогични са и резултатите от проверката на качеството на изпълнението на двигателните задачи в променящата се обстановка в игрите. В К гр. средният процент на децата показали добра степен на усвояване на двигателните навици поотделно и в тяхното съчетание е 28,95%, а в Е гр., той е доста по-висок – 53,85%.

3. От проверката на равнището на физическата дееспособност се вижда закономерно подобрение на постиженията на пролетното в сравнение с есенното изследване на децата от двете групи. Сравнявайки обаче стойностите на годишния прираст в двете изследвани групи прави впечатление, че той е по-висок от Е група, в сравнение с К група. Например при теста „Хвърляне на малка плътна топка 80 гр. в далечина”(м) разликата в прираста е средно 5,32 м, ; за „Скок дължина от място с два крака ”(см) тя е 2.30 см. При тестовите „Бягане на 50 м.» (сек) прирастът е с разлика между изследваните групи 1.38 сек, а за „Ориентиране в пространството и бързина двигателна реакция” (сек) тя е средно с 3,72 сек..

3. Участието в разнообразни игрови ситуации по предложени от учениците варианти повиши привлекателността на игрите. Това доведе до изживяване на положителни емоции и повишаване на двигателната им активност. Получените резултати показват, че при целенасоченото обучение за възпитаване на творчество в двигателното поведение на децата, броя на активните деца в Е гр. се е увеличил с около 40 % повече от тези в К гр. Както се очакваше, децата от Е гр. се самоорганизират по-бързо и по-добре в сравнение с децата от К група.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Работата за творчество е задължителен компонент на обучението по физическо възпитание и спорт в началното училище, което цели да постигнат резултати, удовлетворяващи обективните изисквания на съвременния живот към двигателната и функционалната подготовка на децата .

2. Възпитаването на творчество е възможно само след предварително създаване на самостоятелност, овладяване на знания, двигателни навици и умения. При това е наложително спазването на строга последователност и постепенност при овладяването на планираните задачи в урока .

3. Развитието на самостоятелност се осъществява върху основата на развиването у тях на способност да се самоуправляват, т.е. саморегулират и да контролират действията си. Това е свързано с усъвършенстване детайлите на учебния процес по физическо възпитание и спорт. Изисква се промяна на самия урок преди всичко по отношение на методиката на преподаване и на стила на работа на началния учител.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Димитрова, Св. Физическо възпитание и личностно формиране на подрастващите. Научни трудове на ВИФ " Г. Димитров ", XXIV, кн. II, 1980.

[2] Илиева И. Интензификация на обучението по баскетбол при 9-10-годишни ученици, Научни трудове на РУ 2008, с. 185-188, ISSN 1311-3321.

[3] Момчилова, А. Средства и методи за развитие на координационните способности на учениците от I до IV клас, Сп. "Начално образование "1996, № 1.

[4] Момчилова А., И. Илиева. Правилната мотивация при обучението по баскетбол за двигателната активност на подрастващите, IV-та Национална научно-практическа конференция "Физическо възпитание и спорт в училище", Варна, 26-29.04.2006г., МОН, ДАМС, БОК, НФ "Спорт в училище", РИО – гр. Варна, с. 150-156, ISBN 13: 978-954-775-654-0;

[5] Трифонов, Т. Обща и възрастова психология, С. 1988

[6] Фарфель, В. С. Развитие двигательных способностей у детей, М. 1976

[7] Шохорова, И. Психична регулация на дейността, Наука и изкуство, С. 1980

За контакти:

Нела Гроздева, ОКС " Магистър ", Русенски университет " Ангел Кънчев ", e-mail:nelinagrozd@abv.bg

Докладът е рецензиран.